«Kichik astronomlar»

— bayramona ssenariy

22-mart — Mirzo Ulug‘bek tavalludi

Boshlang‘ich sinflar uchun

Davomiyligi: 30–35 daqiqa

Bu ssenariy 1–4-sinflar uchun yozilgan va sinfxonada 30–35 daqiqada o‘tadi. Ulug‘bek bobo, Quyoshvoy, Oyxon va Yulduzcha bilan bolalar kun va tun, Oy va yulduzlar haqida sodda tajriba, o‘yin va topishmoqlar orqali bilib oladi. Maqsad — bolada savol berish va kuzatishga qiziqish uyg‘otish. Oxirida har bola o‘z savolini yozib, javobini izlashga va‘da beradi.

Agar ssenariy foydali bo‘lsa, uni hamkasblaringiz bilan o‘qituvchilar guruhlarida ham ulashing. Bayram va tadbirlar uchun yana ko‘plab ssenariylarni baxtiyor.uz saytidan topishingiz mumkin.

Shu to‘plam sahifasi: https://baxtiyor.uz/mirzo-ulugbek-tavalludi-ssenariy/

«Senariylar to‘plami» bo‘limi: https://baxtiyor.uz/oqituvchilar-uchun-hamma-narsa/senariylar-to-plami/

«Kichik astronomlar» — bayramona ssenariy

MAQSAD

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini Mirzo Ulug‘bek nomi va osmon ilmi bilan sodda, o‘yin tarzida tanishtirish: yulduz, Oy, Quyosh, kuzatish nima ekanini tushuntirish, bolalarda savol berish va izlanishga qiziqish uyg‘otish.

ISHTIROKCHILAR

O‘qituvchi (boshlovchi), Ulug‘bek bobo (katta sinf o‘quvchisi yoki ustoz, salla va to‘n kiygan), Yulduzcha (o‘quvchi), Oyxon (o‘quvchi), Quyoshvoy (o‘quvchi), 1–4-sinf o‘quvchilari.

JIHOZLAR

Qora yoki to‘q ko‘k mato «osmon», sariq qog‘oz yulduzchalar (har bolaga bittadan), Oy va Quyosh niqoblari, chiroq va to‘p (Yer va Quyosh tajribasi uchun), qog‘oz «durbin» (karton naycha), rangli qalamlar.

TADBIR DAVOMI

30–35 daqiqa. Joy: sinfxona.

TADBIRNING BORISHI

(Doskaga to‘q ko‘k mato ilingan. Unda hali yulduz yo‘q.)

O‘qituvchi: Assalomu alaykum, aziz bolalar! Qaranglar, osmonimiz bo‘m-bo‘sh. Yulduzlar qayoqqa ketdi ekan? Bugun biz ularni qaytaramiz. Buning uchun bizga bir dono bobo yordam beradi. U olti yuz yildan ko‘proq vaqt oldin Samarqandda yashagan. Uning ismi — Ulug‘bek.

(Ulug‘bek bobo kiradi, qo‘lida kitob.)

Ulug‘bek bobo: Assalomu alaykum, kichik do‘stlarim! Men bolaligimdan osmonga qarashni yaxshi ko‘rardim. Kechasi yulduzlarni sanardim, ularning qayerda turganini kitobga yozardim. Keyin katta bo‘lgach, Samarqandda rasadxona qurdim. Rasadxona — osmonni kuzatadigan uy degani. Bilasizlarmi, men mingdan ortiq yulduzning joyini yozib qo‘ydim!

O‘qituvchi: Ming! Bolalar, bu qancha ko‘p, tasavvur qilyapsizlarmi? Bizning maktabimizdagi hamma o‘quvchilar sonidan ham ko‘p bo‘lishi mumkin!

Ulug‘bek bobo: Osmonimizga yulduzlarni qaytarish uchun har biringiz bittadan topshiriq bajarasiz. Bajargan bola o‘z yulduzchasini osmonga yopishtiradi.

1-o‘quvchi (she‘r):

Yosh koʻnglimda orzularim moʻl,
Quyosh erir yurak taftimga.
Men osmonga uzatganda koʻl,
Sayyoralar qoʻnar kaftimga.

(Erkin Vohidov, «Mening yulduzim» sheʻridan)

2-oʻquvchi (sheʻr):

Tafakkurning poʻlat qushida
Koʻz-koʻz etib bu yoshlik koʻrkin,
Cheksiz fazo – nur ogʻushida
Yiroqlarga uchaman bir kun.

(Erkin Vohidov, «Mening yulduzim» sheʻridan)

(Oʻquvchilar yulduzchalarni osmonga yopishtiradi.)

OʻYIN. «KECHAMI, KUNDUZMI?»

(Oʻqituvchi chiroqni Quyosh, toʻpni Yer deb koʻrsatadi. Toʻpni sekin aylantiradi. Chiroq tushgan tomonda — kunduz, qorongʻi tomonda — tun.)

Quyoshvoy: Men Quyoshman! Men nur sochaman. Yer aylanadi, shuning uchun bir tomonda kunduz, bir tomonda tun boʻladi.

Oʻqituvchi: Bolalar, men «kunduz» desam — qoʻlingizni tepaga koʻtarib, quyoshdek yoyasiz. «Tun» desam — koʻzingizni yumib, «uxlaysiz».

(Oʻyin 1–2 daqiqa davom etadi, tezlik oshib boradi.)

Oyxon: Men esa Oyman. Kechasi chiqaman. Baʻzan toʻlin, baʻzan oʻroqdek ingichka boʻlaman. Lekin men oʻzim nur chiqarmayman — Quyoshning nurini qaytaraman.

Bolalar: Xuddi koʻzgu kabimi?

Oyxon: Ha, xuddi koʻzgu kabi!

(Yulduzcha sakrab kiradi.)

Yulduzcha: Men kichkina koʻrinaman, lekin aslida juda kattaman! Shunchaki sizdan juda-juda uzoqdaman. Quyosh ham yulduz, bilasizlarmi? U bizga eng yaqin yulduz.

TOPISHMOQLAR

Oʻqituvchi: Endi Ulugʻbek boboning topishmoqlari.

Ulugʻbek bobo: Kechasi chiqar, kunduzi yoʻq, sanab boʻlmas, son-sanogʻi yoʻq. Bu nima?

(Javob: yulduzlar.)

Ulug‘bek bobo: Kunduzi chiqar, issiq berar, unga qarab bo‘lmas. Bu nima?

(Javob: Quyosh.)

Ulug‘bek bobo: Gohi non, gohi o‘roq, tunda chiqar oppoq. Bu nima?

(Javob: Oy.)

O‘YIN. «KICHIK ASTRONOMLAR»

(Har bolaga karton naycha — «durbin» beriladi. O‘qituvchi sinf devorlariga avvaldan yopishtirilgan rasmlarni ko‘rsatadi: Oy, Quyosh, yulduz, sayyora, kometa. Bolalar «durbin»dan qarab, ko‘rganini aytadi va daftariga chizadi. Ulug‘bek bobo ularni «yosh olimlar» deb maqtaydi.)

Ulug‘bek bobo: Ana, ko‘rdingizmi? Olim bo‘lish uchun avval diqqat bilan qarash, keyin yozib qo‘yish kerak. Men ham shunday qilganman. Siz ham bugun haqiqiy kuzatuvchi bo‘ldingiz.

SAHNA KO‘RINISHI. «SAVOL BERGAN BOLA»

(Bir o‘quvchi qo‘l ko‘taradi.)

Sardor: Ulug‘bek bobo, savol bersam bo‘ladimi? Yulduzlar nega yerga tushib ketmaydi?

Ulug‘bek bobo: Qanday ajoyib savol! Men ham bolaligimda shunday so‘raganman. Javobni bir kunda topib bo‘lmaydi, uni kitoblardan, ustozlardan izlaysan. Lekin bilib qo‘y: savol bergan bola — eng aqlli bola. Savol — ilmning eshigi.

O‘qituvchi: Bolalar, keling, hammamiz bitta savolni yozib qo‘yamiz. Keyingi haftagacha javobini kitobdan yoki kattalardan izlaymiz.

YAKUN

Barcha o‘quvchilar (birga):

Yelkangizga Istiqlolning oftobi tegdi,
Ko‘kka yetdi pok nomingiz, Ulug‘bek bobo.
Poyingizga yetti iqlim bosh egib keldi,
Budir ulug‘ ayyomingiz, Ulug‘bek bobo!

(Zikrilla Ne‘mat, «Mirzo Ulug‘bek» she‘ridan)

Ulug‘bek bobo: Qarang, osmonimiz yulduzlarga to‘ldi! Har biri — sizning bilimingiz. Ularni hech qachon so‘ndirmang. Xayr, kichik astronomlar!

O‘qituvchi: Aziz bolalar, bugun biz buyuk bobomiz Mirzo Ulug‘bek bilan tanishdik. Uyga borib, kechqurun oilangiz bilan osmonga qarang va nechta yulduz ko‘rganingizni ertaga aytib bering. Mirzo Ulug‘bek tavalludi muborak!